

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 32.

Stockholm 20 Augusti 1908

1:a årg.

Prenumerationspris:
1/2 år... kr. 4:50 1/2 år... kr. 2:50
3/4 " " " 3:50 1/4 " " " 1:25
Lösnummer 10 öre.
Prenumeration sker såväl i
landsorten som i Stockholm å
närmaste postanstalt eller bok-
handel.

Redaktion:
Mästersamuelsgatan 51, en tr.
Telefoner:
Allm. 6353. Riks- 12285.
—
Utgifningstid hvarje torsdag.

Redaktör o. ansvarig utgivare:
ELLEN KLEMAN.
Mottagningstid
Kl. 1—2.
—
Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.

**Expedition
och Annonskontor:**
Mästersamuelsgatan 51, en tr.
—
Post- och telegramadress:
DAGNY, Stockholm.

Annonspris:
15 öre per mm.
Enkel spaltbredd 50 mm.
Marginalannons under texten
15 mm:s höjd per gång 10:—
Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %,
20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %.
Annons bör vara inlämnad
senast måndag f. m.

D:r Käthe Schirmacher.

Internationella Rösträttsalliansens vice sekreterare.

Någon af de många, som roat sig med psykologiska utläggningar af kvinnans väsende, har yttrat: en kvinna kan aldrig tro på en idé — den må vara aldrig så riktig — om hon icke tror på den, som för fram idéen». När det är fråga om nya idéer, nya rörelser, äro dock säkerligen alla, äfven män, nog »kvinnlige» att låta sitt omdöme påverkas af åsikten om idéernas, rörelsernas banérförare. Det är därför utomordentligt lyckligt att i den Internationella Rösträttsalliansens styrelse finnas sådana i hög grad representativa och desslikes sympatiska personligheter. Internationella alliansens vice sekreterare d:r Schirmacher är en af dem.

I sin egenskap af tolk vid förhandlingarna, såväl vid Amsterdamskongressen som 1906 i Köpenhamn, har hon blifvit

vida känd och beundrad. Hon lär vara ett fullkomligt språkgeni. Hennes hufvudämne, då hon tog sin doktorsgrad i Zürich var romanska språk. Därefter

hon än talar öfver, är hennes makt att rycka sina åhörare med sig lika oemotståndlig. Ena gången skildrar hon kanske sina tyska medsystrars kamp för

reste hon till Paris, där hon uppehöll sig i tre år, görande studier för en biografi öfver Voltaire. Samtidigt tog hon »statsexamen» (agrégation) och verkade som skribent och med arbetare i flera af de liberala tidningarna i Tyskland och Österrike.

Hon är författare till följande böcker:

Theophile de Vian (Dissertation); Voltaire, Ein Skizzenbuch; Deutschland und Frankreich seit 35 Jahren; Le travail des femmes en France; Die moderne Frauenbevegung (Historische Uebersicht); Danziger Bilder. Ein Kinderbuch.

Ypperlig föredragshållare, har hon gjort föredragstourneer i Tyskland, Frankrike, Schweiz, Belgien, Österrike, Ungern, Serbien, England, Danmark, Amerika, Galicien, Luxemburg. Hvilket ämne

valrätten, berättar med en viss humor om deras praktiska deltagande i valarbetet, huru de på somliga platser t. o. m. hämta de tröga valmännen och föra dem till valurnorna — hvilket förskaffat dem namnet »släpare». En annan gång håller hon måhända på elegantaste franska ett föredrag om Voltaire, spirituellt och lekande, fint och pikant, som ämnet ägnar och anstår. Alltid samma grundliga sakkunskap i förening med den mest lätta och behagliga framställningskonst. Det kan också hända, att man kan få höra Käthe Schirmacher uppläsa ett af henne själf författadt skådespel.

Och med alla sina studieintressen och sin litterära verksamhet har hon funnit möjlighet att praktiskt deltaga i flera af tidens rörelser. Som redan nämnt, hör hon till Internationella alliansens styrelse, är dess-

utom verksam i »La Fédération Abolitioniste Internationale». Härtill kommer hennes funktion som »2-te Vorsitzende des Verbunds fortschrittlicher Frauenvereine».

Endast en sällsynt begåfning och en utomordentlig, andlig spänstighet möjliggöra en tillvaro så fylld af olikartade intressen och sträfvanden, omfattade, icke ytligt, utan så, att de verkligen blifva en insats i utvecklingens tjänst. Både vid personligt samspråk och då man hör henne tala offentligt, gör hon ett välgörande intryck af lugn och klarhet. Genom öfverlägsen begåfning i förening med älskvärdhet och ett enkelt, okonstladt uppträdande vinner Käthe Schirmacher i ovanlig grad allas beundran och sympati.

A. K.

Äktenskaps rättsverkningar enligt gällande fransk lag.

Hithörande rättsområden regleras genom stadgandena i den år 1804 promulgerade *Code civil des Français*, äfven kallad *Code Napoléon*, hvilkens ursprungliga lydelse emellertid blifvit i vissa delar förändrad genom senare lagstiftning.

I fråga om makarnas personliga rättsförhållanden, grundlägger äktenskapet rättigheter och förpliktelser mellan kontrahenterna inbördes. Makarna äro skyldiga hvarandra äktenskaplig trohet; dock straffas äktenskapsbrott från mannens sida mindre strängt än sådant brott begånget af hustrun. Vidare äro makarna skyldiga hvarandra hjälp och understöd af såväl personlig som ekonomisk art.

Mannen skall gifva hustrun skydd (*protection*), hustrun är skyldig mannen lydnad. Missbrukar mannen sin myndighet, kan hustrun söka skydd hos domstolen. Af hustruns lydnadspflicht följer, att hon är skyldig att sammanbo med mannen, samt att följa honom, därest han förändrar boningsort, äfven om han flyttar utomlands. Skulle hon vägra, kan mannen underlåta att sörja för hennes underhåll; därest detta ej medför påföljd, kan domstol på mannens yrkande döma henne att återvända, vid äfventyr att hennes förmögenhet eljes beläggas med kvarstad. Enligt den vanliga åsikten kan ock domstol förordna, att hon skall genom offentlig myndighets åtgärd återföras till mannen.

Denne å sin sida är skyldig att upplåta sin bostad för hustrun, samt att sörja för hennes underhåll i enlighet med hvad hans förmögenhet och samhällsställning kan anses fordra.

Genom äktenskapet blir kvinnans rättskapacitet i hög grad kringskuren. Hustrun kan icke utan mannens bemyndigande tala och svara vid domstol; hon är obehörig därtill, äfven om hon är en *femme mar-*

chande publique, d. v. s. drifver själfständig handelsrörelse; icke heller vid boskillnad har hon sådan befogenhet. I kriminella mål erfordras emellertid ej mannens bemyndigande, icke heller vid process angående äktenskapsskillnad. Vägrar mannen att gifva ett sådant bemyndigande, som här är sagdt, kan det emellertid meddelas af domstol.

Icke heller kan hustrun genom aftal ikläda sig förpliktelser, förfoga öfver egendom eller i allmänhet företaga rättshandlingar utan mannens samtycke. Vägrar mannen emellertid detta, kan hustrun vända sig till domstolen, som efter pröfning af de föreliggande omständigheterna kan gifva eller förvägra hustrun det önskade bemyndigandet.

Kvinna, som drifver handel kan emellertid utan mannens bemyndigande ikläda sig förpliktelser i hvad angår handelsrörelsen; hafva makarna gemensam egendom, blir jämväl mannen förpliktad genom det af hustrun ingångna aftalet.

Hustru kan oberoende af mannen upprätta testamente.

I fråga om makars inbördes förmögenhetsförhållanden, så stadgar lagen därutinnan en viss anordning *communauté légale*, lagbestämd egendomsgemenskap, som inträder i hvarje fall, då icke mellan makarna annorlunda öfverenskommit.

Emellertid hafva makarna rätt, att oberoende af denna anordning, genom ett före äktenskapets ingående upprättadt aftal, förord, *contrat de mariage*, reglera hithörande förhållanden såsom makarna för godt synes. Men har dylikt aftal ej träffats, så inträder den nämnda lagliga anordningen.

Den lagbestämda egendomsgemenskapen, *la communauté légale*, inträder vid en af makarna utan villkor afgifven förklaring, att de underkasta sig lagens stadganden angående gemensam egendom, äfvensom, på sätt nyss nämnts, i alla de fall, där icke något äktenskapsförord blifvit upprättadt. Egendomsgemenskap är den förmögenhetsanordning, som vanligast förekommer i Frankrike.

Till gemensam egendom räknas all lös egendom, som vid äktenskapets ingående tillhörde makarna, samt den lösa egendom, som under äktenskapets bestånd tillfaller makarna genom arf; lös egendom, som tillfaller någondera maken genom testamente eller gåfva blir ock gemensam, om ej gifvaren förordnat annorlunda. Likaså blir all fast egendom, som under äktenskapet förvärfvas, gemensam för båda makarna. Slutligen räknas såsom samfälld egendom all afkastning af gemensam eller endera maken enskildt tillhörig egendom.

Enskild egendom är all fastighet, som vid äktenskapets ingående tillhör någondera maken eller under äktenskapet tillfaller make genom arf. Fast egendom, som under bestående äktenskap tillkommer någondera maken på grund af gåfva, blir denne makes enskilda egendom, därest icke med afseende å gåfvan föreskrives, att densamma skall vara gemensam egendom. Vidare räknas, som ofvan är antydt, till enskild egendom sådan lös egendom, som tillfaller ena maken genom testamente eller gåfva under villkor att densamma skall tillhöra denna make enskildt. Hvad som sättes i enskild egendoms ställe blir ock enskild egendom.

Den nu nämnda anordningen är således ett system af partikulär egendomsgemenskap, då ju vid sidan af den samfällda egendomen äfven kan finnas egendom, som är någondera makens enskilda.

Förvaltningen af den gemensamma egendomen tillkommer mannen ensam; han kan föryttra eller pantsätta densamma utan hustruns medverkan. Men han kan icke bortskänka gemensam fast egendom eller den gemensamma lösa egendomen i dess helhet eller en kvartdel däraf, så vida det icke sker till underhåll för makarnas barn. Icke heller kan han genom testamente förfoga öfver mer än sin andel i den gemensamma förmögenheten.

Hustrun kan icke utan mannens bemyndigande disponera öfver den gemensamma egendomen; dock gälla, som ofvan sagts, i viss mån andra grundsatser i fråga om hustru, som drifver handel.

Mannen förvaltar jämväl hustruns enskilda egendom, dock kan han ej föryttra hennes enskilda fastigheter utan hennes samtycke. Som förvaltare af hustruns enskilda egendom är mannen underkastad lika ansvar som i allmänhet den som förvaltar en annans förmögenhet, han blir ersättningsskyldig, om egendomen lider skada eller minskning genom hans vållande.

Egendomsgemenskapen upplöses genom endera makens död, genom skilsmässa, genom skillnad till säng och säte (*séparation de corps*) samt genom boskillnad

(*séparation de biens*). Boskillnad kan vid domstolen yrkas endast af hustru. Hon kan vinna boskillnad, när hennes hemgift sättes i fara och mannen kan antagas vara insolvent. Boskillnad endast på grund af öfverenskommelse makarna emellan är ogiltig. Det antages ock, att hustru, som är i stånd att genom vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller industriell verksamhet förskaffa sig inkomst, kan, ehuru hon ej medfört i boet någon hemgift i vanlig mening, vinna boskillnad, därest mannens lefnadssätt gör det antagligt, att inkomsterna af hennes nämnda verksamhet skulle af honom förskingras.

Hustru, som vunnit boskillnad, återtager rätten att fritt förfoga öfver sin egendom. Dock kan hon icke afyttra henne tillhörig fastighet utan medgifvande af mannen eller, om denne vägrar sitt samtycke, af domstol.

Ehuru hustru fått boskillnad, är hon skyldig, att efter förhållandet mellan hennes egen och mannens förmögenhet, bidra till kostnaderna för hushållet och barnens uppfostran. Saknar mannen hvarje tillgång, åligger det hustrun att bestrida alla sådana kostnader.

Den nu beskrifna lagbestämda egendomsgemenskapen är, som förut nämnts, icke obligatorisk, utan inträder endast, när ej annorlunda mellan makarna öfverenskommit.

Genom aftal före äktenskapet, *contrat de mariage*, äktenskapsförord, kunna de blifvande makarna med full frihet ordna sina inbördes ekonomiska förhållanden. De träffade bestämmelserna få dock ej strida mot god sed; icke heller få de verka inskränkning i den befoget, som gent emot hustrun och barnen tillkommer mannen som familjens hufvud. Äktenskapsförordet skall upprättas före äktenskapet, skriftligen, inför en notarie. Det kan ej efter äktenskapets ingående förändras. Af hänsyn till de personer, som komma att inlåta sig i affärsförbindelse med de blifvande makarna, hafva gifvits bestämmelser, åsyftande att bringa förordets innehåll till allmänare kännedom.

Som förut är nämnt, kan förordet innehålla ett enkelt förklarande, att de blifvande makarnas förmögenhetsförhållanden skola ordnas enligt den lagliga egendomsgemenskapens regler: då blifva de ofvan angifna lagbestämmelserna gällande.

Vidare kunna genom förordet föreskrivas vissa modifikationer i fråga om gemensamheten. Då inträder, i stället för den lagbestämda gemensamheten, en på aftal grundad egendomsgemenskap (*communauté conventionnelle*). Beskaffenheten af denna egendomsgemenskap kan ordnas på flera olika sätt. Den vanligaste formen är *la communauté réduite aux acquêts*, då gemenskapen begränsas till att afse endast den egendom, som af makarna förvärfvas efter äktenskapets ingående. Makarna kunna äfven på annat sätt inskränka egendomsgemenskapen; å andra sidan kunna de utsträcka den till att afse all den egendom, som

vid förordets upprättande tillhör eller framdeles kommer att tillhöra någondera maken.

Makarna kunna genom förord utesluta all egendomsgemenskap, men äfven i sådant fall är mannen berättigad att förvalta hustruns förmögenhet och att uppbära afkastningen af densamma, hvaraf följer förpliktelse för mannen att ansvara för boets utgifter.

Vidare kan genom äktenskapsförord bestämmas, att den ena makens egendom skall vara helt och hållet skild från den andra, *séparation de biens*. Hustrun äger då att själf förvalta sin egendom och åtnjuta afkastningen däraf. Dock kan hon icke i något fall afyttra henne tillhörig fastighet utan medgifvande af mannen eller, om han vägrar sitt samtycke, af domstol. Hvardera maken är skyldig bidra till kostnaderna för det gemensamma hushållet och barnens uppfostran.

Slutligen kunna makarna genom äktenskapsförord bestämma att deras inbördes förmögenhetsförhållanden skola ordnas enligt det så kallade dotal-systemet, *le régime dotal* — beteckningen är härledd af latinska ordet *dos* (det franska *dot*), som betyder hemgift.

Detta system är grundadt på den romerska rätten, som ej kände någon egendomsgemenskap. Före revolutionen år 1789 gällde dotal-systemet i Frankrikes sydliga provinser, under det att egendomsgemenskapens system härskade i landets norra del. Men år 1804 blef *Code Napoléon* en allmän lag för hela Frankrike utan afseende å den skillnad, som förut rådt mellan de norra och de södra provinserna. Som nämndt, är egendomsgemenskapen, omfattande alla lösören och under äktenskapet förvärfvad fast egendom, enligt nu gällande lag hufvudregel, men genom äktenskapsförord kunna de blifvande makarna ansluta sig till dotal-systemets anordning af förmögenheten. Dotal-systemet torde för närvarande endast i undantagsfall komma till användning annorstädes än i de södra provinserna och lärer äfven där vara på väg att vika för egendomsgemenskapens system.

Hafva makarna emellertid i äktenskapskontraktet förklarar, att deras inbördes förmögenhetsförhållanden under äktenskapet skola ordnas enligt *le régime dotal*, så skall samma kontrakt angifva, hvilken egendom är att till hemgiften hänföra. Mannen mottager hemgiften till förvaltning för att därmed bestrida utgifter för familjens räkning. Han har ensam förvaltningen om hand och uppbär ensam egendomens afkastning; dock kan i äktenskapsförordet bestämmas, att hustrun årligen skall bekomma en del af nämnda afkastning att använda till sina personliga behof. I fråga om den till hemgiften hörande egendomen har mannen

emellertid de förpliktelser, hvilka i allmänhet åligga dem, som har nyttjanderätt till annans egendom, och han är ansvarig för all skada, som genom hans försummelse träffar egendomen. Hemgiften gäller som oförytterlig. Fast egendom, tillhörande hemgiften, kan i regel icke föryttras eller förpantas under äktenskapet, vare sig af endera maken eller af båda tillsammans. Sådant får ske blott i vissa undantagsfall för familjens underhåll eller till barnens utstyrsel. Om hemgiften består af lös egendom kan mannen visserligen förfoga öfver densamma, som om han vore dess ägare, men om han afyttrar sådan egendom, får hustrun därför en fordringsrätt hos mannen.

Hvad hustrun utöfver hemgiften medför i boet räknas som hennes enskilda egendom — *biens parapherinaux*. Denna egendom förvaltas af henne själf, och hon uppbär och äger använda afkastningen däraf. Dock får hon ej afyttra sådan egendom utan tillstånd af mannen eller, om han vägrar sådant, af domstolen.

Makar, hvilkas egendomsförhållanden ordnas efter dotal-systemet, kunna kombinera detta med det ofvan nämnda systemet af egendomsgemenskap med afseende på hvad som efter äktenskapets ingående förvärfvas — *communauté d'acquêts*.

När ett äktenskap upplöses genom endera makens död, har den efterlevande maken arfsrätt i det fall, att icke någon annan arfsberättigad finnes. Om däremot andra arfvingar finnas, har den efterlevande endast nyttjanderätt till viss andel af den aflidnes förmögenhet. Denna nyttjanderätt omfattar en fjärdedel af förmögenheten, då barn finnas i det äktenskap, som genom döden upplösts. Har den aflidne efterlämnat barn från ett föregående äktenskap, får efterlevande maken nyttjanderätt till så stor del af förmögenheten, som motsvarar den minsta arfslott som går till något af barnen, dock att nyttjanderätten icke i något fall får omfatta mer än en fjärdedel af förmögenheten. I alla andra fall får efterlevande make nyttjanderätt till hälften af egendomen, utan afseende å arfvingarnas antal eller närskyldighet. Emellertid kan det inträffa, att den aflidne maken i lifstiden genom testamente förordnat, att sådan nyttjanderätt ej skall tillkomma den efterlevande: i sådant fall kan efterlevande make, om behof däraf förefinnes, hos stärbhuset göra anspråk på visst årligt underhåll.

De ofvan angifna bestämmelserna gälla jämväl i *Belgien* och i storhertigdömet *Luxemburg*, äfvensom i furstendömet *Monaco*.

Kvinnor! Följ valarbetet i Eder trakt och försumma icke något tillfälle att få till stånd ett uttalande i kvinnornas rösträttsfråga.

Husmoderskolan för Stockholms folkskoleflickor.

Verksamheten har tagit sin början.

Redan tidigt i våras planerades på Bränninge egendom anordnandet af en husmodersskola, hvilken närmast skulle ha till uppgift att sätta flickor, som genomgått Stockholms folkskolor, i tillfälle att omedelbart efter skoltidens slut få handledning och praktisk utbildning i hvad till arbetet inom ett hem kan förekomma, detta både med tanke på om eleverna själva blifva husmödrar eller taga sig platser hos andra. Initiativet har som bekant utgått från folkskolelärarynnornas diskussionsklubb, och medel ha insamlats på enskild väg, men hoppas man, att när försöksstadiet lämnats och man verkligen ser, hvilken uppgift skolan kan fylla, anslag från stat eller kommun skall kunna påräknas.

Ägaren af Bränninge, som ligger i Södertäljetrakten, generalkonsul K. V. Hagelin, intresserade sig varmt för företaget och upplät kostnadsfritt en större gårdsbyggnad på 8 rum och kök till skolans disposition äfvensom tillhörande trädgård, och redan i sommar har verksamheten kunnat taga sin början.

Den 1 juli påbörjades, som vi i en kort notis redan omnämmt den första kursen med 16 elever, som utgått från olika folkskolor i Stockholm. Kurserna äro af-

sedda att räcka ett år och äro de fördelade på två afdelningar, en för matlagning och egentligt hushållsarbete och den andra för slöjd.

Eleverna bo i fyra rum, fyra i hvarje, två rum äro afsedda för de två lärarinnorna i matlagning och slöjd, och de återstående två stora rummen användas för lektionerna.

Redan kl. 7 på morgonen stiga eleverna upp och bädda sina sängar, kl. half 8 intages gröt och mjölk, och så börjas arbetet, skiftesvis mellan de olika afdelningarna, så att en elev ena gången deltagar i köket med matlagning, diskning och bakning och andra dagen i slöjden med bl. a. väfning af handdukar och täcken, hvaraf skolan nu närmast är i behof. Kl. 9 serveras en grundligare frukost, och så går arbetet på ett omväxlande sätt dagen i ända.

Med intresse afvaktar man att se, hur det första verksamhetsåret kommer att utfalla. Allt tyder på att skolan kommer att fylla en viktig uppgift, men mycket beror säkert på välvilligt understöd från det allmänna, eller enskilda personer, om verksamheten skall kunna drivas så rationellt, som man gärna önskar sig.

Rekvirera profnummer af Dagny för utdelning bland vänner och bekanta. Vi sända med nöje gratis och portofritt behöfligt antal exemplar.

De kvinnliga representanterna i finska landtdagen. Ordnar man de nyvalda kvinnliga landtdagsrepresentanterna efter lefnadställningar äro:

9 gifta kvinnor. Däribland 1 läkarhustru, 1 prästhustru, 2 bondhustrur och 1 arbetarehustru.

6 lärarinnor.

4 partiagitatorer.

2 redaktörer af kvinnotidskrifter.

2 sömmerskor.

1 fabriksinspektör.

1 dr. phil.

Friluftsskolor. »Hvem kunde för två, tre år sedan ha drömt om, att Londons stadsfullmäktige skulle gå i författning om friluftsskolor för blodfattiga barn?», skriver en Londontidning. Det fanns skolor för krymplingar, för döfstumma och blinda; men dessa anstalter voro upprättade på statens försorg. Nu ha vi emellertid tre friluftsskolor i London, och det är mycket möjligt, att lång tid ej kommer att förgå, innan vi få många flera. Denna skoltyp befinner sig ännu i det rent experimentella stadiet — det var förlidet år, som det första försöket gjordes. Idén är hämtad från Tyskland, hvarest dess förverkligande påbörjades 1904. Denna tyska skola anlades i en stor barrskog nära Charlottenburg. Någon sådan

skog erbjuder sig inte i närheten af London, och andra vanskligheter ställa sig i vägen. Emellertid har man, som sagdt, lyckats inrätta tre dylika skolor i lämpliga parker inom världsstadens väldiga område. Och erfarenheterna af den hittills utförda verksamheten äro särdeles gynnsamma.

Vid undervisningen följer man helt andra linjer än i de vanliga skolorna. Naturkunskap, historia och geografi, sång och skrifning etc. ha naturligtvis sin plats på schemat. I dessa parker erbjudas mångfald af blommor och växter, insekter och fåglar det rikaste studiematerial. Barnen meddelas undervisning i trädgårdsskötsel, frihandsteckning, olika slag af slöjd, tvättning o. s. v. Och det säger sig själft, att gymnastik förekommer.

Barnen tillbringa hela dagarna här, gå hem först fram på aftonen. Mathållningen har därigenom skapat en ganska svårlöst fråga. Man beräknar emellertid, att det kostar 2 kr. 70 öre i veckan att förse hvar och ett barn med de olika målen. Och man har nu anordnat en glidande skala af afgifter från och med dessa 3 shillings, som erläggas af de föräldrar, hvilka så hafva kan, ned till fullständig afgiftsfrihet för de fattigaste. Den uppkommande kassabristen täckes tills vidare på frivillighetens väg.

På valmöte i Sorunda.

»Skall man tycka, att jag icke har på deras möte att göra?» Se där den fråga, jag ställde till mig själf, då jag för första gången gaf mig af för att bevista ett valmöte på landet. När man hvarken är man, eller ens hör till byggdens barn, och icke alls vet, hvad vederbörande tänka om en så — enligt herr Adolf Hallgren — samhällsfarlig sak som kvinnorösträtten, så kan man ju undra, huru man skall bli mottagen. Genom härliga barrskogar, förbi bördiga åkrar, går den slingrande vägen, som jag färdas fram. Här och hvar tittar en blå, liten insjö fram, ännu ett plus till nejdens leende fågring! Hvad det ändå är treffigt att höra till i ett land, där människorna icke myllra om hvarandra som myrorna i en myrstack. Där man har andrum och utrymme och kan åka långa sträckor utan att se en mänsklig varelse. Fast nog kan den saken ses från många sidor, det får man ju medgifva. Se där möta vi en af ortens män; själfva kommunalnämnsordföranden är det. »Välkommen till Sorunda», ljuder det mig vänligt till mötes; och gästfritt svenskt blir jag omhändertagen i hans hem. Visst måste jag äta middag hos dem! Den medhafda matsäcken? Ja, den kan kanske behövas senare på dagen.

Att min värd skall på högermöte, och jag på vänstermöte hindrar icke trefnaden. Och då jag interPELLERAR honom om hans ställning till vår fråga, får jag till svar: »visst får man säga, att det är rättvist att kvinnorna också få rösträtt». Detsamma tycks vara meningen på mötet, som jag är med om en stund senare. Ordföranden ställer sig sympatiskt. Gärna får jag säga, hvad jag har på hjärtat i kvinnornas sak. Den af mötet utsedda kandidaten lofvar att stå på vår sida, om han blir vald. Och till sist begär en gammal man ordet, talar om, att han varit i Amerika, där kvinnorna kommit fram mycket mer än här, och säger, att det vore rätt och bra, om kvinnorna här i landet finge lite mer att säga, samt slutar med ett hjärtligt tack till representanten för kvinnornas rösträttssträfvanden.

Ja, så var det att vara på valmöte i Sorunda! Kanske är det många andra valmöten, som det också är icke blott nyttigt utan ock roligt att vara med om! Bäst att försöka! Är det från staden till landet, som färden bär, så har man dessutom glädjen, att, om än blott för några korta stunder, få se lite af vår vackra, svenska natur och af det folk, som där bygger och bor. Tro mig, det är en »connaissance à faire»!

A. K.

Mora hemslöjd.

Det är egendomligt att se, hurusom hemslöjden i vårt lands olika provinser, — ibland i socknar inom samma provins — taga sig helt skilda uttrycksformer. Hvilka faktorer, som spelat in för bestämmande af de olikartade slagen af hemslöjd i två, ofta hvarandra helt närliggande bygder, torde vara svårt att afgöra. Medan t. ex. handaslöjden i Gagnef nästan uteslutande koncentrerar sig kring knypplade spetsar, således en lättare, elegantare, liksom litet förnämare prydnadsprodukt, ger Mora socken alls inga prof på dylika alster. Den visar en helt annan egenart, lika intressant, men af robustare karaktär, hufvudsakligen bestående af färgstarka, tunga väfnader i originella mönster, flätning af grofva, utdragna linnefransar och hålsömnad.

Skulle det betyda, att moraborna äga ett kärfvare kynne, som försmår att pryda dräkten med den onekligen genuint kvinnliga knyppelspetsen? — Hvilka karaktärsskiljaktigheter, traditioner eller böjelser, som af ålder utstakat gränserna för de olika bygdernas slöjd, — nog af — Mora handaslöjd äger *sina* speciella särtecken, afvikande från andra bygders.

Det fanns en tid, och icke långt aflägsen, då Mora socken visade endast några tynande och minimala lifstecken på detta område. Men så begynte år 1899

i Mora Praktiska skola (ett enskildt företag, som år 1904 indrogs) en kurs i slöjd och väfning, där som lärarinna fungerade fröken Beda Larsson.

Bördig från Västmanlands bergslag har fröken Larsson bland annat genomgått Nääs och Engeströmska väfskolan i Örebro, men sin stora håg, speciellt för väfning, säger hon sig ha fått af bondkvinnorna i Halland, där hon några år vistats.

Då Mora Praktiska skola, på grund af olämplighet i ett och annat afseende, upphört att existera, kunde några, för Mora hemslöjd intresserade personer, ej undgå att med bedröfvelse se, huru den ovanligt dugande förmåga, som fröken Larsson visat sig vara, ej längre kom till användning. — I stugorna, där väfstolarna en tid kommit i gång, upphörde snart åter deras glada och beskäftiga dunkande, och för att ej riskera att hemväfnaden ännu en gång sjonke tillbaka i half glömska, öfvertalade man fröken Larsson att uppsätta en egen väfskola i Mora, hvilken öppnades på hösten 1904.

Samma sommar hade Kopparbergs läns Hushållningssällskap blifvit öfvertygad om nödvändigheten att gripa in och lämna stöd åt hemslöjden inom länet. Man utsände således tre undervisande förmågor. Fröken Maria Arosenius fick på sin lott Mora, utan tvif-

vel den i detta afseende mest efterblifna bygden, och arbetsfältet var onekligen icke vidare tacksamt för den som utsetts att rödja mark för de första nyodlingarna i denna trakt. Emellertid uppletades gamla mönster, föredrag höllos och entusiasmen ökades i väsentlig grad af artisten Gustaf Anckarkronas lifliga deltagande och föredrag om hemslöjdens betydelse. Under dylika, något ljusare auspici, beslöto några för saken intresserade att uppmana morakvinnorna till samling och att förmås bilda ett slags förening, — egentligen blott afsedd som en förmedlingslänk mellan arbeterskor och afnämare, — och som blef kallad »Mora hemslöjdens vänner».

Fröken Larsson erbjöd tjänstvilligt sin väfskola till inlämningslokal för utförda arbeten, och därmed började hennes så ingripande och resultatrika verksamhet för Mora hemslöjd.

Inom kort erhöll den nya föreningen af Hushållningssällskapet bidrag till kurser i bandväfnad, vässelväfnad, («vässel») ett gemensamt namn för ylleväfnader, hvilka begagnas till sängförlåtar, till prydnader för takstängerna, till säng-, åk- och barnfällar o. s. v.) jämte flätning (den vackra mackramé-artade knytning på linne, som här bibehållit sitt ursprungliga namn).

Dessa tre grenar af hemslöjd, jämte hälsömmen, som återfinnes på alla gamla dräkt delar af linne inom Mora socken, utgöra, som redan nämnts, de från gammal tid mest typiska formerna för den kvinnliga moraslöjden. Hälsömmen användes nu, dels för att smycka morakullornas egna dräkter, dels till mera »modärna» ändamål; till prydnad af blusar, kragar, dukar och andra föremål.

Som ledande för de tre kurser, som sålunda igångsattes, utsågos tre bondkvinnor.

Men fröken Larsson insåg snart, att de verkligt skickliga väfverskornas antal var lätt räknadt, och att allmogens uppfattning fördärfvats af allt det godtköpskram de länge nöjt sig med, och som förfuskat deras naturliga smak- och färgsinne.

Garnerna, som köptes i butikerna och sedan färgades med »påsfärger», gånvo äfven underhaltiga väfvar.

Liksom i andra trakter, där hemslöjden återupptagits, uppstod äfven här genast i begynnelsen svårigheter inför den första och principiella betingelsen för ett godt arbete — materialets fullgodhet.

Det gälde, att råda bot för detta onda, hvarför utan man icke kunde hoppas på ett värdigt och varaktigt resultat.

Först och främst erhöll fröken Larsson på begäran ett anslag af Hushållningssällskapet till förvärfvande af gamla vackra väfnader, som skulle utgöra en mön-

stersamling. Vidare insåg hon, att morakvinnorna ogärna försträckte kostnaderna för garnet, hvarför på hennes initiativ åstadkoms den s. k. Mora garnfond. Denna fond, en summa ställd till företagets förfogande af Anders Zorn, — till en början 300 — nu uppgående till 2,500 kronor, — är i ständig rotation och räcker numera knappt att täcka förskottsutläggerna för garnkostnaderna.

Arbeterskorna vid Mora Hemslöjd utgöras hufvudsakligen af elever från fröken Larssons väfskola, och för att öka deras antal har hon år 1906—1907 af Hushållningssällskapet erhållit ett understöd af 500 kronor om året för att, jämte de betalande eleverna, mottaga ett visst antal frielever från länets olika delar. Fröken Larsson inskräper hos dem alla den grundsatzen, att de böra särskildt ägna sig åt att förkofra sig i väfnadsmönster, speciellt karakteristiska för hvars

och ens hemtrakt, så att karaktären på de olika bygdernas alster må bibehållas och accentueras, hvilket ger arbetena ett större intresse och en lifvigare variation. Anslaget för dessa extra elever har förliden vinter öfvergått till Mora folkskola, som då startades, och hvars kvinnliga slöjdkurs förestås af fröken Larsson efter samma principer, som hon vid sin egen väfskola funnit praktiskt lämpliga.

Slutligen gällde det att lyckas framställa färgning af garner och ull på ett sätt, som kunde skänka vackra och hållbara väfnader.

Af ålder har växtfärgningen varit känd och använd af allmogen, men som alla eller de flesta »gamla goda» ting, har denna konst fått vika för nyare och lättvindigare metoder, tills den råkat helt i glömska och slutligen endast kvarstått som ett oredigt minne

i en och annan gammal Mora-gummas skröpliga hjärna. Inga upptecknade eller tryckta beskrifningar om förfaringssättet ha funnits att tillgå. Dess procedurer voro snarast blifna en myt.

Hushållningssällskapet, som insåg nödvändigheten af att tillgodose detta viktiga kraf, inkallade då en norsk lärarinna i växtfärgning.

Det var sommaren 1905, som fröken Christensen, midt i de hetaste politiska förvecklingarna, slog sig ned i Mora för att meddela sin fredliga konst åt Mora-kvinnorna. Eget nog aflöpte denna lärokurs, trots allt, på det lyckligaste. Fröken Larsson deltog som elev i dessa kurser och blef, som man väl kan fatta, utomordentligt intresserad därpå. Hon förvärfvade fullständig insikt i konsten och för Hushållningssällskapets räkning har hon sedan haft i uppdrag att hålla kurser i växtfärgning sommaren 1906—1907, hvilket förnyats äfven i år, medan en elev, utgången från förliden års lärokurs, tjänstgör som undervisande i Leksand.

Fröken BEDA LARSSON.

Därmed är det väsentliga hindret öfvervunnet, och nu kunna de bästa och vackraste produkter framställas med hjälp af den rika källa naturen själf bjuder folket att förfoga öfver.

Det var kanske det intressantaste af allt på den tilltalande utställning af dala-slöjd, som förlidit år anordnats i Nordiska Museet, att studera de olika växtprofverna och de sällsynt rika färgresultat, än bländande och kraftiga, än dunkla och milda, som åstadkommit af de vanligaste blad och örter. För den oinvigde föreföll det som en sällsam upptäckt, att så mycken glans kunnat trollas fram ur dessa oansenliga växter, och man förstår, att denna konst skall vara af en oersättlig nytta för en handslöjd, där just färgernas intensitet och hållbarhet är en af de förnämsta faktorerna för dess karakteristiska utseende och dess bestående värde.

Jämte sin lärarinneverksamhet verkställer fröken Larsson all förmedling mellan arbeterskor och köpare, ombesörjer all korrespondens, utlämnande af mönster, garner o. s. v., allt utan att därför vilja mottaga någon ersättning, endast besjälad af det rikaste intresse för företaget och dess framgång.

I folkhögskolans slöjdskola emottages inlämning af de olika föremålen, och samma sal förhyres vid lokala utställningar. Då kostnaderna för det hela således inskränka sig till de minsta möjliga, kunna inkomsterna, med endast obetydliga afdrag, tillfalla arbeterskorna. Intresset för företaget ökas också liksom det materiella resultatet permanent med hvarje år.

Här, slutligen, några siffror för att belysa företagens utveckling:

År 1904 försåldes till jul två »vässel» (yllebonader) till en summa af 33 kronor. Redan 1905 hade försäljningssumman stigit till 1000 kronor. Och 1907 (inklusive beställningar från Stockholmsutställningen, färdiga före nyåret) visade resultatet 13,200 kronor. Vid sidan af den kvinnliga handaslöjden, som utgör den hufvudsakliga delen af hemslöjden, kommer en liten del furumöbler, moraklockor, något knifsmide

och mindre träslöjdsföremål. Hvad som inom den kvinnliga slöjden särskildt vunnit anklång, är den vackra »flätningen» som ensam förlidit år inbragte 1,600 kronor.

Ju mera man får inblick i de öfver allt inom landet nygestaltade centra för väckande af vårt folks gammalkulturella intressen, desto mera öfverraskas man af de många för den stora allmänheten okända krafter, som i all stillhet, men med målsäker energi och beundransvärd själföföglömmelse, arbeta fram sin idé till ljuset. På det anspråkslösaste och stillsammaste sätt taga de bygdens industriella lif om hand, med ofta förvånande intuition väga de de värden, hvarmed de ha att räkna, ställa allt på sitt rätta plan, och förmå att ge det nyss tröga drifhjulet en så lifaktig svängfart, att de kanhända själfva förvånas öfver det stora resultat, som så snart blir följen af den, i deras ögon, själfvalna kraftansträngningen.

Men till denna första kraftansats sälla sig sedan långt mera nötande och slitande fordringar; tålmodets ständigt vakna och fasta energi, öfverblicken, administrationen, den lugna uppmärksamheten och skarpsynen, allt faktorer nödvändiga för företagens jämna framåtskridande. Det är i detta enahanda dagliga kraften prövas och uthålligheten mätes.

Men sällan bli förhoppningarna svikna. Då impulsen, som drifver arbetet, heter kärlek och intresse, tillkomma de öfriga egenskaperna liksom af sig själfva, och krafterna växa med ansvaret och fordringarna.

Och med uppriktig beundran måste man betrakta dessa den inhemska gamla kulturens själfvalda förkunnare, som på sin anspråkslösa plats i de aflägsna landsbygderna, i outtröttligt nit och kärlek till sitt värf, bära en nog så betydande part af folkets kulturella lif på sina skuldror.

Fröken Beda Larsson är en af dem, som höra till denna respektingifvande kategori af svenska kvinnor.

ELLEN LUNDBERG,
F. NYBLÖM.

Litteratur.

Elsa Lindberg-Dovlette: Kvinnor från minareternas stad. Stockholm, Albert Bonniers förlag.

Vår kännedom om österlandets kvinnor är ju i allmänhet ganska liten, och det bör därför hälsas som en välkommen omväxling i vår litteratur, att någon, som synbarligen gjort sina studier på ort och ställe meddelar oss sina erfarenheter härom. I synnerhet, när skildringarna äro talangfullt gjorda, som här är fallet. Det är österländskor af olika stånd och bildningsgrader, som här skildras. Från de högst uppsatta muhammedanska hustrurna och dottrarna, de

som genom europeiska guvernanter eller europeiska umgängesvänner fått en inblick i västerländska förhållanden, läst franska romaner och skådespel och flyktigt läppjat på västerländsk bildning men ändock genom traditionens järnhårda grepp fångas i olidlig fångenskap och ofrihet och genom harems gallerfönster eller ogenomskinliga slöjor stirra på den frigjorda, lyckliga värld, som aldrig kan bli deras. Och ända ned till kvinnan af folket, som undergifvet tar emot hugg och slag af sin make eller de små »Tatavlaflickorna», som halfva natten sitta lutade öfver sin illa betalade bodsömnad för att under ljusa drömmar samla

slant på slant till hemgiften, allt under det att kindens rosor och ögats glans långsamt försvinna.

Minst lyckad är utan tvifvel den första långa afdelningen »Konstantinopel», där en ung högättad turkinna framställes berättas för en västerländska om sitt instängda, trånsjuka lif och sin underbara stad. Trots stoffets rikedom finns det mycket litet i denna skildring, som fångslar vår fantasi, och ej heller rymmer den någon egentlig karaktärsteckning. Af det senare slaget finns betydligt mer i några af de kor-

tare teckningarna. Den primitiva känslövrlden hos den muhammedanska kvinnan af folket är på ett trovärdigt sätt återgifven i »Sakhra», och äfven för den mera medvetna längtan efter kärlek och frihet, som suckar bakom haremsportarna, har förf. funnit öfvertygande uttryck. Det senare ämnet är visserligen föga varieradt, men orientens luft är kanske heller inte ägnad att frambringa mera individualiserade kvinnotyper.

F. E.

Kvinnor! Sök genom att sprida upprop och broschyrer under den tid, som återstår innan valen, att påverka både män och kvinnor till förmån för kvinnans rösträtt. På utgången af valen kommer en längre eller kortare rösträttsstrid för kvinnorna att bero.

Särskild skyddslagstiftning för kvinnor.

Många af de kvinnor, som togo del i det motstånd, som förliden vinter restes mot lagförslaget om förbud för kvinnor att göra nattarbete, torde hafva i friskt minne, huru förslagets anhängare skriftligen och muntligen gjorde den åsikten gällande, att de svenska kvinnornas motstånd berodde på deras stora okunnighet om skyddslagsstiftningens väsende och anda och att i de länder, där kvinnorna vore vida mera »skyddade», olägenheterna däraf voro få eller inga. En af talarne vid det stora mötet å Folkets Hus omnämnde särskildt belåtenheten med vissa skyddslagar för kvinnor bland »Englands intelligenta kvinnor». Redan då torde det för mången varit bekant — särskildt genom ett af Mrs. Palme Dutts föredrag, hvori skildrades, hur engelska arbeterskor i många fall drifvits från ett bättre till ett sämre genom de särskilda skyddslagarna — att äfven »Englands intelligenta kvinnor», många af dem, funno välsignelsen tvifvelaktig. Nu har vid

innevarande parlament af John Burns väckts förslag om förbud för gifta kvinnor att göra fabriksarbete, och missnöjet har tagit sig många och starka uttryck. Det mest anmärkningsvärda draget i en valstrid i Yorkshire, då regeringspartiets kandidat föll igenom, var de gifta kvinnornas lifliga deltagande i valkampanjen. Det var lagförslaget, »som icke gaf någon annan utsikt än fattighuset för dem, hvilkas män underlåta att försörja dem», hvilket verkade som en stimulus på kvinnorna, en maning att, i enlighet med den taktik, som suffragisterna nu följa, söka motarbeta en regering, som alltjämt söker undanhålla kvinnorna medlet, rösträtten, hvarigenom de få inflytande på de lagar, de måste lyda. Vidare har på ett årsmöte af »Freedom of Labour Defence» protester uttalats mot restriktioner, som endast drabba en kategori af arbetare, och kvinnornas *behof* af rösträtt framhållits.

Från allmänheten.

Bör icke ungdomen få roa sig inom S. S. U. H.?

Till Red. af Dagny.

Det är med verklig ledsnad jag tagit del af den artikel, hvori fröken Jenny Wallerstedt kritiserat S. S. U. H.-föreningarna. Min uppfattning af denna ungdomliga nykterhetsrörelse har varit uteslutande fördelaktig och i likhet med »en moder» har jag ansett det mycket muntra skaplynne, som samvaron inom dessa föreningar onekligen har, såsom något fullkomligt naturligt och på intet sätt skadligt, vare sig för de unga eller för nykterhetssträfvändet. Emellertid måste ett omdöme i motsatt riktning af en person med fröken Wallerstedts auktoritet väcka en viss tvekan i ens sinne. Skulle det verkligen vara ett misstag att låta pojkar och flickor i skolåldern sluta sig till S. S. U. H.-föreningarna? Jag blef odeladt glad öfver min gosses önskan att bli S. S. U. H.-it och gaf gärna mitt bifall därtill. Något personligt intryck af andan inom föreningen kan jag icke ha. Det skulle vara af bra stort intresse, om någon af dem, som direkt arbeta för nykterhetssaken, ville yttra sig i denna fråga.

L. B.

»En moder» har så sant moderligt besvarat ofvan nämnda fråga, att man känner pennan slapp i sin hand och vidare inlägg öfverflödiga, men så erinras man om att de finnas, som kunna hafva motsatt uppfattning och då —

Jag har på nära håll sett unga män gå ur allvarstygda nykterhetsloger, gå upp i sus och dus, tills de fått vämjelse vid sig själfva, gå in på nytt, o. s. v. i kretslopp. Endast de äldre hafva stannat kvar tillfredsställda med sin nöjesbrist.

Jag har på annat håll sett de äldre utgå ur loger, därför att de yngre anordnat nöjen, så att de trifts.

Dessa exempel säga oss, att, om vi vilja mota ut ungdomarna ur nykterhetslogerna, så böra vi se på de *äldres* kraf, men om vi vilja locka in dem, så böra vi, hvar i sin stad, söka visa att roligast har man dock, där spriten saknas.

Det är nog så med oss litet hvar, att vi gå dit, där största nöjet väntar oss, fastän nöjenas halt växlar med år och anlag. Därför bör man nog som regel söka bjuda nöjen af allsidigt slag, om man vill samla alla åldrar. Då få alla lära sig att fördraga hvarandras smak utan att stelna i ensidighet.

A. W. S.

Notiser.

För den kvinnliga rösträttsaken intresserade kvinnor hade i första veckan af augusti i Strömstad anordnat ett offentligt möte, hvartill både kvinnor och män inbjudits. Lokalen kunde icke närmelsevis rymma dem som sökte tillträde.

På utsatt tid öppnade fröken Signe Wollter mötet med att hälsa deltagarna välkomna.

Fru A. Widebäck höll ett mycket fängslande och intressant föredrag i kvinnorösträttsfrågan, hvarefter valkretsens frisinnade riksdagsmannakandidat, härads höfdingen i Norrvikens domsaga A. Åkerman uppträdde och redogjorde för sina politiska åsikter.

Talaren vidrörde under detta sitt anförande äfven kvinnorösträtten och yttrade därvid följande:

»Kvinnorna skola nog lystra till signalen: "Mindre pengar för skapande af lidande; mera pengar för minskande af lidandet." Mindre pengar till krig och superi, mera pengar till mat, kläder, bostäder, undervisning, sjukvård, arbetarförsäkring m. m. De kristna staterna offra årligen 7,000 millioner kronor på förberedelser att slå ihjäl hvarandra. Kanske kvinnorna, som lida mest af krigets förbannelse, kunde hjälpa oss att remplacera åtminstone en del af dessa pengar.»

Förening för kvinnans politiska rösträtt är bildad i Öfverselö af fru *Ann Margret Holmgren*. Till ordförande utsågs fröken Elsa Abraham. Föreningen har ingått i Landsföreningen.

Fru Ellen Hagen från Uppsala höll ett kortare anförande i kvinnorösträttsfrågan vid det politiska mötet i Kristianstad förra lördagen, där doktor Fridtjuv Berg höll sitt föredrag »Front mot socialismen». Vid det tidigare af dr Berg hållna mötet i Trelleborg talade fröken *Sigrid Kruse* från Karlskrona äfven om kvinnorösträtten.

Politiskt möte, anordnad af Kumla kvinnliga rösträttsförening, hölls i kommunalrummet i Kumla i lördags. Efter föredrag af *fil. dr Lydia Wahlström*, Stockholm, följde en stunds diskussion. En resolution antogs, i hvilken yrkas, att 1909 års riksdag måtte antaga till hvilande ett beslut om fulla medborgerliga rättigheter äfven för Sveriges kvinnor, hvarjämte alla för den kvinnliga rösträtten intresserade inom Kumla och Sundbo valkrets uppmanas att verka för, att en sådan riksdagsman för kretsen blir vald, som är villig bidra till frågans lösning i ofvan nämnda riktning.

Vid den af Svenska skolkökslärarynnornas förening anordnade konserveringskursen på Lunnevals folkhögskola höll fröken G. Adelborg ett synnerligen intresseväckande föredrag om tidsbesparing i hemmet. Hon påpekade däri vikten af att husmodern eller andra, som sköta arbetet i hemmet, utföra detta raskt och på möjligast praktiska sätt. Med flera belysande exempel visade fröken A. hur mycket tid, som skulle kunna inbesparas och som af husmodern skulle kunna användas till hvila, förädlade förströelse eller arbete af annan art. Fröken A. påpekade till slut, hvilket stort ansvar skolköken ha i denna fråga och hurusom det borde vara en af deras viktigaste uppgifter att uppfostra flickorna till raskhet i arbetssättet.

Under den därpå följande lifliga diskussionen framhölls från flera håll svårigheterna härvidlag, särskildt i de fattiga hemmen, och betonades önskvärdheten af att husmödrarna i dessa hem, kunde erhålla råd och hjälp af

kompetent person. Äfven när flickorna från sådana hem fått lära nya, mer praktiska arbetssätt i skolköket, få de nämligen ofta ej tillämpa dem i hemmet. - I anslutning till diskussionen och på grund af hvad fröken A. tidigare anförte, beslöt de församlade antaga följande resolution:

»Skolkökslärarynnor, samlade till en diskussion om tidsbesparing i hemmet, vid en fortsättningskurs på Lunnevals folkhögskola, uttala sig för önskvärdheten af att inom hvarje län anställdes hushålls- eller hemkonsulenter, hvilka kunde stå hemmet tillhanda med råd och hjälp på det husliga området.»

Brunnsviks folkhögskola har utsändt en redogörelse för sin andra vinterkurs och ett prospekt för det kommande läsåret.

Detta tar sin början den 15 oktober och pågår till 15 april 1909. Skolans ämnen under kursen bli:

Matematik, fysik, kemi, meteorologi, lineärritning (med möbel- och byggnadsritning), fältmätning (lärare A. Wigert), bokföring, välskrifning (C. S. Fegler), naturhistoria, hälsolära, gymnastik, esperanto (dr K. E. Forslund), kultur- och litteraturhistoria, uppsatsskrifning, stats- och kommunalkunskap, nykterhetslära (fil. kand. T. Fogelqvist), slöjd- och frihandstekning m. m. (konstnären G. Ankar-crona m. fl.) kurs i kooperation (red. Martin Sundell), vidare kurser i sociologi och nationalekonomi, i jordbruk, trädgårdsskötsel och skogsvård.

Till denna vinterkurs äro af närmare hundra anmälningar ett 80-tal elever antagna, eller så många, som kunna mottagas. Elevenanmälningar till vinterkursen 1909—1910 böra insändas före 1 maj 1909. Kursafgiften är såväl för manliga som kvinnliga elever 40 kr. För rum och vedbrand betalar eleven 8 kr. i månaden, för mat 30 kr. Hela kostnaden, böcker och andra material inberäknade, torde uppgå till lägst 275 och högst 300 kr.

Ur det löftesrika prospektet förtjänar vidare att framhållas: hvarje torsdagskväll hålles kommunalstämma, kyrkostämma eller diskussion, hvarje tisdagskväll föreläsning med skioptikonbilder (landskapsaftnar o. dyl.), hvarje söndagsförmiddag musikstund. Unison sång och uppläsning kommer liksom förut flitigt att öfvas, idrott och lekar likaså. Dessutom skola förekomma dramatiska öfningar.

Från Finland. Af finska medicinalstyrelsen föreslagna förändringar i barnmorskeväsendet:

Medicinalstyrelsen har till senaten afgifvit utlåtande i anledning af landtdagens petition om kommunernas åläggande att anskaffa barnmorskor.

De åtgärder, som medicinalstyrelsen, efter att utförligt ha belyst frågan, föreslår att vidtagas för barnmorskeverksamhetens vidare utveckling i landet, sammanfattar den i sitt utlåtande i följande punkter:

Kommunerna i vårt land böra åläggas att genom en af representationen antagen lag anskaffa barnmorskor;

minimilönen för barnmorska, som antages i kommunens tjänst, borde, förutom fri bostad och värme eller däremot svarande penningbelopp, utgöra 500 mark, (en finsk mark = 72 öre), såvida barnmorska icke genomgått instrumenttal lärokurs, i hvilket fall lönen skulle utgöra 600 mark;

staten borde äfven framgent bevilja mindre förmögna och glesbebodda kommuner penninghjälp för aflönande af examinerade barnmorskor;

det nuvarande reglementet för barnmorskor i Finland af den 6 maj 1879 borde underkastas revision och i nödiga delar ändras;

frågan om inrättande af en pensionsfond för barnmorskor borde upptagas till behandling.

"HEMTREFNAD"

PRAKTISK TIDNING FÖR KVINNAN.

Utgifven af Fredrika-Bremer-Förbundet.

10:de årgången.

Utkommer hvarje vecka — under sommarmånaderna hvarannan vecka — med 40 nummer om året. Tidningen vill fortfarande till billigt pris förse de svenska hemmen med en nyttig och roande läsning och kommer att innehålla korta religiösa uppsatser, berättelser, lefnadsteckningar, verser, praktiska råd och uppsatser samt följetongsafdelning.

All prenumeration sker å posten.

Pris per år **1: 35**, inberäknadt postarvode.

Stöd "HEMTREFNAD" genom prenumeration!

Vejbystrands Sjukhem vid Skelderviken

(Barkåkra station, Väst kustbanan) för ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet, mot-tager barn och vuxna, dagavgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

Extra fina Dörrskyltar, Stämplrar och Sigill

erhållas alltid billigast från

GUSTAV HÅKANSSON

Stockholm. Box 173.

Mästersamuelsgatan 54.

Till Föräldrar Sverige rundt!

Folkskolans Barntidning utgår i år i sin sjutonde årgång. Kanske ha ni likväl ännu ej försökt den för era barn! Gör det då under detta år, och ni ska få se, huru roligt era barn få af sin tidning hela året, och med hvilket intresse de skola läsa den.

Af innehållet 1908 må särskildt nämnas: följte tongen **Hjälten bland hjältar** eller **Charles Gordons lif och stordåd**, skildrade af **MARIE-LOUISE GAGNER**, med omkring **fyrtyo illustr.** af **Edv. Berggren**; **Våra konstskatter i Nationalmuseum** af **CARL G. LAURIN** samt **Biografer af svenska förf.** af **MARIE-LOUISE GAGNER**.

Dessutom en mängd sagor och berättelser af våra på området bästa förf., allt rikt illustrerad.

Folkskolans Barntidning erkännes enstämmt som »Sveriges obestridd främsta, finaste och bäst redigerade barntidning».

Folkskolans Barntidning utkommer en gång i veckan med 36 nummer om året. Erhålles å alla postanstalter och kostar endast **1: 65** för helt och **90 öre** för halft år **Stor prisnedsättning för skolor.**

Folkskolans Barntidning utgifves och redigeras af

Stina Quint.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje belårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej an-norstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Prenumerantsamlare å DAGNY

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

Egnahemssparbanken.

Kontor: Vasagatan 38.

Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.

Öppen half 10 f. m.—7 e. m.
Allm. tel. 917. Rikstel. 73.
Inlåningsränta f. n. $5\frac{1}{2}$ proc.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom
**Fredrika-Bremer-För-
bundets byrå,**
54 Drottninggatan.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

EXAM. sjukgymnast önskar för vistande i Stockholm plats i god familj mot fritt vivre. Flerårig praktik såväl enskild som vid badort. Goda betyg och rekom. Svar före d. 19 aug. till »Ex. sjukgymnast», Allm. Tidningskontoret f. v. b.

UNG, bildad värmländska önskar till hösten plats såsom hjälp och sällskap i bättre familj i Stockholm eller dess närhet. Svar till »Box 3», Munkfors.

EN bättre flicka med goda rekommendationer önskar plats i familj eller att förestå ett mindre hem. Är musikalisk samt kunnig i enklare matlagning, bakning, sömnad och finare handarbeten. Svar emotses tacksamt till »21 år», Höör p. r.

LÄRARINNA, undervisningsvan, som genomgått 8-klassigt läroverk och sedan studerat språk i utlandet, önskar plats i familj. Upplysningar och betyg lämnas, om svar, märkt »A. L.», insändes till denna tidnings kontor, 9 Vasa-gatan.

EN 19-ÅRIG ELEMENTARSKOLEBILDAD FLICKA af god familj med håg och anlag för hushållsgöromål, önskar plats i godt hem på landet för att deltaga i förekommande hushållsyror. Någon lön önskvärd. Svar inom 14 dagar till D. W., Ödeborg.

PLATS I HEM. En medelålders, hushålls- och för hemmet i öfrigt duglig kvinna söker plats för ena eller andra arbetsuppgiften i större eller mindre hem, helst med själfständig verksamhet i ett mindre hem. Närmare genom direktör P. J. Rösiö, Hagaberg, Jönköping.

LEDIGA PLATSER.

VID MINDRE FOLKSKOLA (fast) i Holmsjön af Ljusnarsberg, Örebro län, är lärarinneplats ledig att genast sökas. Skolan belägen cirka 12 kilometer från Kopparbergs köping och Ljusnarsbergs kyrka. Barnantalet ringa. Begynnelselön 500 kr.

Skolrådet.

LÄRARINNETJÄNSTEN vid fasta förenade folk- och småskolan vid Åboö, Ripsa församling, Södermanlands län, sökes inom 60 dagar efter första annonsen i Post- och Inrikes tidningar hos skolrådet i Ripsa. Lön enligt lag.

VIKARIE för hösttermin, som börjar den 1 september, sökes ock Ripsa, Valthalla, den 15 juni 1908.

Skolrådets ordförande.

LÄRARINNEVIKARIAT med undervisningsskyldighet i historia på högsta stadier, geografi och aritmetik är för höstterminen ledigt vid **Högre elementarläroverket i Halmstad för kvinnlig ungdom.** Lönen beroende på kompetens. Ansökningshandlingar sändas före den 20 aug. till Fröken Maria Hult, Halmstad.

Halmstad i aug. 1908.

Styrelsen.

LÄRARINNETJÄNSTEN vid nyinrättade folkskolan i Örkel-ljunga kyrkoby sökes hos skolrådet 60 dagar efter första kungö-randet i Post- och Inrikes tidningar. Lön enligt lag. Platsen tillträdes den 1 nästa oktober. Huruvida skolan blir samskola eller flickskola är ännu ej bestämt.

Örkelljunga den 15 juni 1908.

J. A. Burén.

Skolrådets ordförande.
Adress Örkel-ljunga.

EN LÄRARINNEPLATS vid Vänersborgs stads församlings folkskola är ledig till ansökan inom 60 dagar från första kungö-randet i Post- och Inrikes tidningar. Löneförmaner: grundlön 1,400 kr. med trenne ålderstillägg å 150 kr. hvardera efter 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring. I lönen ingår ersättning för bostad och vedbrand. Undervisningstid 9 månader under året. Ansökningarna ställas till skolrådet i Vänersborg och insändas till under-teknad.

Vänersborg den 6 juli 1908.

C. T. Hellgren.

Skolrådets ordförande.

LÄRARINNA för tvenne barn om 10 och 7 år önskas till dispo-nentfamilj. Sökande bör ha semi-nariebildning, ej vara alltför ung samt kunna trifvas på landet, fast där är ondt om förströelser. Svar till »Lärlarinna» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

KUNGÖRELSE. Sedan *Kvistbro* församling i Örebro län beslutat att e. o. folkskollärlarinnebe-fattningen vid Svartå bruk skulle inrättas som ordinarie, kunna kom-petenta kvinnliga sökande insända sina ansökningshandlingar till skol-rådet senast 60 dagar efter denna kungörelses införande i Post- och Inrikes tidningar. Skolan omfat-tar folkskolans 1 och 2 klasser, lön efter lag, bostaden utgöres f. n. af 1 rum och kök samt 40 kr. ersätt-ning för felande rum. Platsen till-trädes den 1 nästa januari.

Kvistbro, adr. *Gropen*, den 30 juni 1908.

Skolrådet.

EN ANSPRÅKSLÖS LÄRAR-INNA, som året om skulle trifvas på landet å *badort*, för att undervisa en 8-årig dotter i tyska, musik, de vauiliga skolämnena; nå-göt litet kunnig i sömnad vore önskligt; med små pretentioner. Svar till Fru Hedenberg, Horred, Helsingborgs Badanstalt.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna överlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och nog-grannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom pris-billighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning (*Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4*),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt läm-nar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-tveckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos af-delningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositio-nens värde, dock ej under två kronor.

∴ Kristinehamns Praktiska Skola ∴

Sveriges största och mest mångsidiga praktiska läroanstalt börjar i höst sitt **31:a** läsår med följande **Fackafdelningar:**

Allmänna afdelningen, afsedd för all-mänbildning.

Allmänna Handelsafdelningen, valfria ämnen. **Högre Handelsafdelningen** (obligatoriska ämnen) med af-slutade kurser.

Rit- och Byggnadsafdelningen: 1. Ma-skinafdelning. 2. Byggnadsaf-delning. 3. Högre byggnadsaf-delning (obligatorisk kurs med slutpröfning).

Förberedande afdelning: 1. Till sta-tens landbruksinstitut. 2. Berg-skolans högre afd. 3. Tekniska skolor. 4. Realskoleexamen.

Hufvudkurser börja 1 aug., 1 okt., 1 nov. och 9 jan.

Prospekt mot dubbelt porto. Bref adresseras endast till: *Prak-tiska Skolan, Kristinehamn.*

Rikstelefon 115. — OBS.! Ny, tidsenlig lokal med härligt läge.

CARL PEHRSON.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

D:r Käthe Schirmacher. Af A. K.

Äktenskaps rättsverkningar enligt gällande fransk lag.

Husmoderskolan för Stockholms folkskoleflickor.

På valmöte i Sorunda. Af A. K.

Mora hemslöjd. Af Ellen Lundberg, f. Nyblom.

Elsa Lindberg-Dovlette: Kvinnor från minareternas stad. Af

T. E.

Särskild skyddslagstiftning för kvinnor.

Från allmänheten.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tid-ningstaxa n:r 5) eller bokhandel.